

Bibliografia
de Jordi Castellanos

Bibliografia de Jordi Castellanos

CRISTINA RIERA *Traces*

JORDI MARRUGAT *Grup d'Estudis de Literatura Catalana Contemporània*

1969

«Académie Française», «Addison, Joseph», «Àiax», «A la recerca del temps perdut», «aljamiada, literatura», «aljamiat», «Amador de los Ríos, José», «anglonormand», «anglonormanda, literatura», «Arquíloc», «Atterbom, Per Daniel Amadeus», «balutxi, literatura», «bengalina, literatura», «birmana, literatura», «Bosch de la Trinxeria, Carles», «Cabestany, Guillem de», «Cabrera, Guerau de», «Camps i Fabrés, Antoni», «canadenca, literatura (literatura anglocanadenca)», «canadenca, literatura (literatura francocanadenca)», «Casellas i Dou, Raimon», «cèltiques, literatures», «coreana, literatura», «Coromines i Montanya, Pere», «Palol i Felip, Miquel de», «realisme històric», «Roig i Fransitorra, Montserrat», «Santamaria i Munné, Joan», «Sardà i Lloret, Joan», «Soler i Miquel, Josep», «Trabal i Benessat, Francesc», «Vayreda i Vila, Marià», «Vidal i Rosich, Cosme», «Vilanova i March, Emili», «Yxart i de Moragas, Josep», dins *Gran Enciclopèdia Catalana*, diversos volums i suplementes, Barcelona: Edicions 62 i Enciclopèdia Catalana, 1969-. [A més d'aquestes entrades, Jordi Castellanos va fer de redactor en aquesta empresa entre els anys 1969 i 1971, de manera que en el conjunt de l'obra hi ha altres informacions i fragments provinents del seu treball]

«Pròleg», dins Martí Genís i Aguilar, *La Mercè de Bellamata*, a cura de Jordi Castellanos, Barcelona: Edicions 62, 1969 (Antologia Catalana, 51), p. 5-12.

1970

«Breve cronología del período 1932-1936. Literatura y publicaciones», *Cuadernos de arquitectura*, núm. 79, 4t. trimestre 1970, p.65-66.

«Raimon Casellas entre modernisme i noucentisme», *Serra d'Or*, núm. 135, desembre 1970, p. 63-66.

«Profesionales y licenciados en lengua y literatura catalana», *Tele/eXprés*, 14 abril 1970.

1972

«Bosch de la Trinxeria i la novel·la: setanta-cinc anys després de la seva mort», *Serra d'Or*, núm. 154, juliol 1972, p. 41-43.

«*Els sots feréstecs*: una necesaria reivindicación», *Tele/eXprés*, 20 desembre 1972.

1973

«Introducció», dins Jordi Castellanos (ed.), *Guia de Literatura Catalana Contemporània*, Barcelona: Edicions 62, 1973, p. 7-12.

1974

«Pròleg», dins Raimon Casellas, *La damisel·la santa i altres narracions*, a cura de Jordi Castellanos, Barcelona: Edicions 62, 1974 (Antologia Catalana, 72), p. 5-18.

«Eduard Valentí, entre els clàssics i el modernisme», *Els Marges*, núm. 1, maig 1974, p. 103-108.

«Carles Bosch de la Trinxeria i Raimon Casellas: una polèmica sobre novel·la al final del segle XIX», *Recerques*, núm. 3, 1974, p. 225-250.

«Comentaris al llibre català de postguerra», *Tele/eXpres*, 20 novembre 1974.

1975

«Prudenci Bertrana, escriptor modernista», dins *La col·lecció de dibuixos i pintures de Prudenci Bertrana de la Diputació Provincial de Girona*, Girona: Diputació de Girona, 1975, p. [s/n].

«Situació i sentit de Raymond Williams. *Cultura i societat (1780-1950)*», *Els Marges*, núm. 3, gener 1975, p. 124-127.

«Joan Lluís Marfany i el Modernisme», *Tele/eXpres*, 8 octubre 1975.

«The Anglo-Catalan Society: 21 años de actividad», *Tele/eXpres*, 15 octubre 1975.

1976

«Aspectes de les relacions entre intel·lectuals i anarquistes a Catalunya al segle XIX», *Els Marges*, núm. 6, febrer 1976, p. 7-28.

1977

«Las revistas culturales y literarias», *Destino*, núm. 2050, 13/19 gener 1977, p. 93-95 [del col·leccionable *Cataluña en la época franquista (1939-75)*].

«Josep Pla: *Obra completa, volum XXX: Tres guies. La Costa Brava. Mallorca, Menorca i Eivissa. Catalunya*», *Els Marges*, núm. 9, gener 1977, p. 118-119.

«Pau Faner: *Un regne per a mi*», *Els Marges*, núm. 9, gener 1977, p. 125-126.

«Tres cartes: Josep Yxart, Santiago Rusiñol i Raimon Casellas», *Els Marges*, núm. 10, maig 1977, p. 77-82.

«Albert Manent: *La literatura catalana a l'exili*», *Els Marges*, núm. 10, maig 1977, p. 121-123.

«A. Bladé i Desumvila: *L'exiliada (Dietari de l'exili 1939-1940)*», *Els Marges*, núm. 10, maig 1977, p. 123.

«Dotze cartes de Víctor Català a Tomàs Roig i Llop», *Els Marges*, núm. 11, setembre 1977, p. 73-89.

«Carles Reig: *Contraataquen*», *Els Marges*, núm. 11, setembre 1977, p. 126.

«Les lletres catalanes dels anys quaranta», *L'Avenç*, núm. 6, octubre 1977, p. 28-32.

«Montserrat Roig i *El temps de les cireres*», *Serra d'Or*, núm. 213, juny 1977, p. 37-39.

1978

«*Les multituds*: en el centre mateix de la narrativa modernista», dins Raimon Casellas, *Les multituds*, a cura de Jordi Castellanos, Barcelona: Antoni Bosch, 1978 (Quaderns Crema), p. IX-XLI. [Edició posterior: 2001 (Angle)]

«Carles Bosch de la Trinxeria: una concepció de la vida rural», dins Carles Bosch de la Trinxeria, *Records d'un excursionista*, Barcelona: Selecta, 1978 (Biblioteca Selecta, 497), p. 7-21. [Edició posterior: 1983 (Selecta)]

«Versions de Leopardi. Josep Carner», *Els Marges*, núm. 12, gener 1978, p. 59-66.

«Els anarquistes educadors del poble: *La Revista Blanca* (1898-1905)», *Els Marges*, núm. 12, gener 1978, p. 120-122.

«Josep Pijoan i els orígens del Noucentisme», *Els Marges*, núm. 14, setembre 1978, p. 31-48.

1979

«Avantguardisme», «Benet i Jornet, Josep M.», «Bosch de la Trinxeria, Carles», «Coromines, Pere», «Faner i Coll, Pau», «Literatura de la resistència», «marxisme», «Medina i Casanovas, Jaume», «modernisme», «Proust als Països Catalans», «Reig i Morell, Carles», «Roig, Montserrat», dins Joaquim Molas i Josep Massot i Muntaner (dirs.), *Diccionari de la literatura catalana*, Barcelona: Edicions 62, 1979 (Cultura catalana contemporània, 9).

«El Noucentisme (1906-1925)», dins *Història de Catalunya*, vol. VI, Barcelona: Salvat, 1979, p. 215-219.

«La literatura del 1925 al 1939» [amb Maria Campillo], dins *Història de Catalunya*, vol. VI, Barcelona: Salvat, 1979, p. 220-231.

«Massó i Torrents, Jaume», «modernisme», «Soler i Miquel, Josep», «Yxart i Moragas, Josep», dins *Ictineu. Diccionari de les ciències socials dels Països Catalans (segles XVIII-XX)*, Barcelona: Edicions 62, 1979 (Cultura catalana contemporània, 8).

«Josep Pous i Pagès» i «Pròleg», dins Josep Pous i Pagès, *La vida i la mort d'en Jordi Fraginalls*, Barcelona: Edicions 62 i "la Caixa", 1979 (Les millors obres de la literatura catalana, 12), p. 5-7 i 9-14. [Diverses reimpressions posteriors]

«Carles Bosch de la Trinxeria» i «Pròleg», dins Carles Bosch de la Trinxeria, *L'hereu Noradell*, Barcelona: Edicions 62 i "la Caixa", 1979 (Les millors obres de la literatura catalana, 17), p. 5-8 i 9-15.

«Eugeni d'Ors: estratègia política i cultura», *Avui*, 4 novembre 1979.

«Una nació sense estat un poble sense llengua?» [amb Joan A. Argente, Manuel Jorba, Joaquim Molas, Josep Murgades, Josep M. Nadal i Enric Sullà], *Els Marges*, núm. 15, gener 1979, p. 3-13.

«Respuesta a Joan Fuster. “Contestar no és ofendre”», *La Vanguardia*, 21 octubre 1979.

«Girona-la-Morta. Notes sobre un intent de mitificació decadentista», *Presència*, núm. 530, octubre 1979, p. 24-27. [Estudi ampliat a *Literatura, vides, ciutats*, Barcelona: Edicions 62, 1997, p. 111-136]

1980

«*Aigua avall: un Folch i Torres diferent*», dins Josep M. Folch i Torres, *Aigua avall*, a cura de Jordi Castellanos, Barcelona: Laia, 1980 (Les Eines de Butxaca, 5), p. 7-19. [Reimpressions posteriors: 1981 (Laia), 1983 (Laia)]

«Pròleg», dins Raimon Casellas, *Els sots feréstecs*, Barcelona: Laia, 1980 (Les Eines de Butxaca, 9), p. 7-45. [Diverses reimpressions posteriors] [Edició posterior: 1989 (Laia)]

«Josep Yxart» i «Nota sobre l'edició», dins Josep Yxart, *Entorn de la literatura catalana de la Restauració*, a cura de Jordi Castellanos, Barcelona: Edicions 62 i “la Caixa”, 1980 (Les millors obres de la literatura catalana, 42), p. 7-10 i 11-13. [Reimpressió posterior: 1985]

«Modernisme i Noucentisme. Dossier», *L'Avenç*, núm. 25, febrer 1980, p. 25-51.

1981

«La religió de l'Art a la terra del senyor Esteve», *Avui*, 14 juny 1981.

«De les idees a l'acció. Josep Pijoan 1879-1963», *Avui*, 23 agost 1981.

«Correspondència Rusiñol-Casellas», *Els Marges*, núm. 21, gener 1981, p. 85-110.

«Noucentisme i censura. Cartes d'Eugeni d'Ors a Raimon Casellas», *Els Marges*, núm. 22-23, maig i setembre 1981, p. 73-95.

«Després de *Pena de azotes o Bòria avall*», *Estudi General*, núm. 1, 1981, p. 53-57.

1982

«Funció actual de la història de la literatura», dins Jordi Llovet, Jordi Castellanos,

Àlex Broch i Sebastià Serrano, *Història i crítica de la literatura catalana avui*, Barcelona: Edicions 62, 1982 (L'Escorpí, 49), p. 25-43.

«La comercialització de l'art en el Modernisme: el cas de la revista *Hispania*», *Arti-lugi*, núm. 14, març 1982, p. 4-6.

«*La papallona*: el fulletó i el realisme», *Avui*, 29 agost 1982.

«*Solitud*, novel·la modernista», *Els Marges*, núm. 25, maig 1982, p. 45-70. [Recollit amb modificacions a *Literatura, vides, ciutats*, Barcelona: Edicions 62, 1997, p. 51-110]

«El districte cinquè i la novel·la catalana dels anys trenta», *Els Marges*, núm. 26, setembre 1982, p. 115-119. [Recollit amb modificacions a *Literatura, vides, ciutats*, Barcelona: Edicions 62, 1997, p. 137-185]

«Correspondència Narcís Oller-Raimon Casellas», *Faig*, núm. 19, desembre 1982, p. 52-70.

«Raimon Casellas: estètica i nacionalisme (1899-1906)», *Nuevo Hispanismo*, núm. 2, 1982, p. 97-110.

«Premsa, literatura i públic lector», *Punt Diari*, 15 maig 1982.

«Modernisme i estetocràcia», *Recerques*, núm. 12, 1982, p. 117-136.

1983

Raimon Casellas i el Modernisme, Barcelona: Curial i Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1983, 2 volums (Textos i estudis de cultura catalana, 4-5), 381 p. + 393 p. [Edició posterior: 1992 (Curial i Publicacions de l'Abadia de Montserrat)]

«Pròleg. Carles Bosch de la Trinxeria: una concepció de la vida rural», dins Carles Bosch de la Trinxeria, *Records d'un excursionista*, Barcelona: Selecta, 1983 (Biblioteca Selecta, 497), p. 7-21. [Reedició del pròleg i el text de 1978 (Selecta)]

«Un conte inèdit de Casellas. Una carta d'Erik Satie. Una carta de Joaquim Folch i Torres del 1910», *Avui*, 3 juliol 1983.

«L'ensenyament de la literatura: parlem-ne», *Avui*, 26 octubre 1983.

«Un manual que desorienta, el de Busquets i Grabulosa», *Avui*, 26 octubre 1983.

«Dotze cartes de Josep Pijoan a Raimon Casellas», *Estudis Universitaris Catalans*, núm. 25, 1983, p. 43-59.

1984

«Entre Amèrica i Catalunya: l'obra narrativa», *Avui*, 18 abril 1984.

1985

«Pròleg. Ferran de Pol, entre la ciutat i el tròpic», dins Lluís Ferran de Pol, *La ciutat i el tròpic*, Barcelona: Laia, 1985 (El Mirall i el Temps), p. 5-30. [Edició posterior: 1995 (Curial)]

«Josep Carner i la literatura narrativa», dins Enric Bou, Jordi Castellanos, Salvador Oliva, Dolors Oller i Modest Prats, *Josep Carner. Llengua, prosa, poesia*, Barcelona: Empúries, 1985 (Biblioteca Universal Empúries, 19), p. 31-62.

«Miquel de Palol i el Modernisme», *Revista de Girona*, núm. 112, tercer trimestre 1985, p. 205-209.

1986

«Pròleg», dins Guillem A. Tell i Lafont, *Enfilall de sonets i altres poemes*, a cura de Jordi Castellanos, Barcelona: Edicions 62, 1986 (Els Llibres de l'Escorpí. Poesia, 86), p. 5-13.

«La narrativa curta en el Modernisme», dins Joan Veny i Joan M. Pujals (eds.), *Actes del Setè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes*, Barcelona: Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes i Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1986 (Biblioteca Abat Oliba, 48), p. 159-189.

«Carles Riba i la novel·la», dins Jaume Medina i Enric Sullà (eds.), *Actes del Simposi Carles Riba*, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1986 (Biblioteca filològica, XVII), p. 255-263. [Edició paral·lela: 1986 (Publicacions de l'Abadia de Montserrat)]

«Carles Riba i la novel·la», dins Jaume Medina i Enric Sullà (eds.), *Actes del Simposi Carles Riba*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1986 (Biblioteca Milà i Fontanals, 5), p. 255-263. [Edició paral·lela: 1986 (Institut d'Estudis Catalans)]

«Modernisme i Nacionalisme», dins *Catalanisme. Història, política i cultura*, Barcelona: L'Avenç, 1986 (Clio, 7), p. 21-38.

«Catolicisme i decadentisme. L'obra poètica de Joaquim Ruyra», dins Lola Badia i Josep Massot i Muntaner (eds.), *Estudis de Literatura Catalana en Honor de Josep Romeu i Figueras*, volum I, Barcelona: Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, Universitat Autònoma de Barcelona i Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1986 (Biblioteca Abat Oliba, 44), p. 223-240.

«La poesia modernista», «L'Escola Mallorquina», «La novel·la modernista» i «Victor Català», dins Joaquim Molas (dir.), *Història de la literatura catalana. Part Moderna*, volum VIII, Barcelona: Ariel, 1986, p. 247-323, 325-377, 481-578 i 579-623.

«Presentació», dins Jacqueline Hurlley, *Josep Janés. El combat per la cultura*, Barcelona: Curial, 1986 (Biblioteca de cultura catalana, 80), p. I-III.

«Record de Joan Oliver», *Campus... Què?*, núm. 1, octubre 1986, p. 9.

«Tres novel·les, tres respostes», *La Vanguardia*, 25 setembre 1986.

1987

«Estudi introductor», dins Jordi Castellanos (ed.), *Antologia de contes modernistes*, Barcelona: Edicions 62, 1987 (El Garbell, 25), p. 5-41.

«El Noucentisme: ideologia i estètica», dins *El Noucentisme. Cicle de conferències fet a la Institució Cultural del CIC de Terrassa curs 1984/85*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1987 (Biblioteca Milà i Fontanals, 7), p. 19-39.

«Universitat i correctors de català», *Avui*, 20 setembre 1987, p. 15.

«A l'entorn d'usuaris, correctors i filòlegs», *Avui*, 1 octubre 1987, p. 13.

«La represa de la *Revista de Catalunya*», *Quaderns d'alliberament*, núm. 13, juny 1987, p. 146-151.

1988

El Modernisme. Selecció de textos, a cura de Jordi Castellanos, Barcelona: Empúries, 1988 (Les Naus d'Empúries. Brúixola, 1), 368 p.

«Pròleg», dins Sergi Belbel, *Elsa Schneider*, Barcelona: Institut del Teatre, 1988 (Biblioteca teatral, 62), p. 5-16. [Edició posterior: 1997 (Institut del Teatre)].

«Corrents estètics (1898-1905)», dins *Actes del Col·loqui Internacional sobre el Modernisme*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1988 (Biblioteca Milà i Fontanals, 9), p. 165-188.

«La novel·la» [amb Maria Campillo], dins Joaquim Molas (dir.), *Història de la literatura catalana. Part Moderna*, volum XI, Barcelona: Ariel, p. 45-117.

[*Elsa Schneider*, de Sergi Belbel], programa de mà de la representació de l'obra al Romea / Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya, temporada 1988/1989.

«Uns altres patrimonis», *Avui*, 1 desembre 1988, p. 11. [També editat a: *Tagament. Butlletí informatiu*, núm. 20, desembre 1988, p. [s/n]].

«Agustí Bartra: el poeta i el poble», *Serra d'Or*, núm. 339, gener 1988, p. 52-54 [També editat a *Faig*, núm. 30, octubre 1988, p. 5-9].

1989

«Pròleg», dins Raimon Casellas, *Els sots feréstecs*, Barcelona: Laia, 1989 (El Gran Nus, 3), p. 7-45. [Reedició del pròleg i el text de 1980 (Laia)].

«L'obra narrativa de Nicolau Maria Rubió i Tudurí», dins Josep Bosch (coord.), *Nicolau Maria Rubió i Tudurí (1891-1981)*, Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 1989 (Gent de la Casa Gran, 4), p. 155-178. [Recollit a *Intel·lectuals, cultura i poder*, Barcelona: La Magrana, 1998, p. 244-271].

«Joan Oliver – Josep Ferrater Mora: *Joc de cartes 1948-1984*», *Els Marges*, núm. 39, gener 1989, p. 125-126.

«Narrativa catalana i erotisme», *L'Avenç*, núm. 123, febrer 1989, p. 28-33.

«Ramon D. Perés i l'actitud modernista», *L'Avenç*, núm. 125, abril 1989, p. 16-21. [Recollit a *Intel·lectuals, cultura i poder*, Barcelona: La Magrana, 1998, p. 90-101].

«Poeta modernista», *La Vanguardia*, 16 maig 1989.

«Un arte al servicio de la edificación social», *La Vanguardia*, 17 octubre 1989.

«La lluita per la dignitat», *La Vanguardia*, 28 novembre 1989, p. 14.

1990

«Estudi introductorï», dins Jordi Castellanos (ed.), *Antologia de la poesia modernista*, Barcelona: Edicions 62, 1990 (El Garbell, 34), p. 5-78. [Edició posterior: 1995 (Edicions 62)].

«Josep Pijoan: ideologia, poètica i acció», dins Josep Pijoan, *Política i cultura*, a cura de Jordi Castellanos, Barcelona: La Magrana i Diputació de Barcelona, 1990 (Biblioteca dels clàssics del nacionalisme català, 25), p. V-XLVI. [Recollit a *Intel·lectuals, cultura i poder*, Barcelona: La Magrana, 1998, p. 186-243].

«La literatura», dins Albert Garcia Espuche (dir.), *El Modernisme*, 2 vols., Barcelona: Ajuntament de Barcelona i Lunwerg, 1990, p. 71-85. [També en edició castellana]

«Torràs i Bages i Gaudí», dins Juan José Lahuerta (ed.), *Gaudí i el seu temps*, Barcelona: Barcanova, 1990 (Els llibres de l'Institut d'Humanitats. Estudis, 2), p. 143-185. [Recollit amb modificacions a *Intel·lectuals, cultura i poder*, Barcelona: La Magrana, 1998, p. 9-71].

«Un moviment literari creatiu», *Avui*, 10 octubre 1990.

«Literatura i modernisme. A la recerca d'una cultura autòctona», *Barcelona. Metròpolis Mediterrània*, núm. 16, tardor 1990, p. 113-117.

«La escritura incòmoda», *El País*, 27 juny 1990.

«Bibliografia catalana», *Llengua & Literatura*, núm. 4, 1990-1991, p. 575-578.

1991

Gaudí. Imatges i mites [amb Juan José Lahuerta i Alain Willaume], Barcelona: Lunwerg, 1991, 196 p. [També en edició castellana i anglesa, i en edició francesa el 1992 (Rouergue)] [Recollit amb modificacions a *Intel·lectuals, cultura i poder*, Barcelona: La Magrana, 1998, p. 9-71].

«*Desig*: un teatre d'exploració», dins Josep M. Benet i Jornet, *Desig*, València: Tres i Quatre, 1991 (Teatre Tres i Quatre, 24), p. 15-17.

«Carme Ribé, "in memoriam"», *Avui*, 19 gener 1991.

«La Universitat, l'espantaocells i la senyora Thatcher», *Avui*, 27 febrer 1991.

«La crítica i la prova del nou», *Avui*, 10 agost 1991.

«Esport i ciutadania», *Avui*, 23 agost 1991.

«Oratòria sacra», *Avui*, 6 setembre 1991.

«Les tres cares del mirall», *Barcelona. Metròpolis Mediterrània*, núm. 20, tardor 1991, p. 82-89. [Recollit amb modificacions a *Literatura, vides, ciutats*, Barcelona: Edicions 62, 1997, p. 137-185].

«El hombre que mayor esfuerzo hizo para explicar el exilio», *El País*, 16 maig 1991.

«Entre la pàtria i els llibres», *El País*, 19 desembre 1991.

«La escritora del Eixample recordada en sus textos», *El Periódico*, 2 gener 1991.

«El calvari d'un escriptor», *El Punt*, 24 novembre 1991.

«Finestres. Josep Carner», *Els Marges*, núm. 43, febrer 1991, p. 51-56.

«C. A. Jordana i Salvador Espriu», *Els Marges*, núm. 43, febrer 1991, p. 69-76.

«Una literatura para la tolerancia», *La Vanguardia*, 5 febrer 1991.

«Homenatge a Carles Bosch de la Trinxeria», *Muntanya. Centre excursionista de Catalunya*, núm. 778, desembre 1991, p. 237-239.

1992

Raimon Casellas i el Modernisme, Barcelona: Curial i Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1992, 2 volums (Textos i estudis de cultura catalana, 4-5), 381 p. + 393 p. [Edició corregida de 1983 (Curial i Publicacions de l'Abadia de Montserrat)].

Gaudí. Images et mythes [amb Juan José Lahuerta i Alain Willaume], traducció francesa de Claude Bleton i Christine Maintenant i traducció anglesa de Dominic Currin, Rodez: Rouergue, 1992, 191 p. [Edició francesa de 1991 (Lunweg)].

«Intellectuels et Écrivains, du Modernisme au Noucentisme», dins Alejandro Sánchez (dir.), *Barcelone 1888-1929. Modernistes, anarchistes, noucentistes ou la créa-*

tion fiévreuse d'une nation catalane, París: Autrement, 1992, p. 184-200. [També en edició castellana: 1994 (Alianza)].

«El clos matern dels clàssics», dins *Cicle de teatre català clàssic, temporada 1991-1992*, Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1992, p. 6-11. [També reproduït a *Cultura*, núm. 33, abril 1992, p. 28-31; recollit a *Literatura, vides, ciutats*, Barcelona: Edicions 62, 1997, p. 7-17; i reproduït parcialment a 2005 (*Pausa*)].

«Presentació de Pere Calders», dins *Doctor Honoris Causa Pere Calders*, Bellaterra: Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona, 1992, p. 5-18.

«Raimon Casellas i el modernisme», dins Bonaventura Bassegoda (dir.), *La Col·lecció Raimon Casellas. Dibuixos i gravats del Barroc al Modernisme del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, Barcelona: Museu Nacional d'Art de Catalunya, 1992, p. 12-29. [També en edició castellana: «Raimon Casellas y el Modernismo», dins Bonaventura Bassegoda (dir.), *La colección Raimon Casellas. Dibujos y estampas del Barroco al Modernismo del Museo Nacional d'Art de Catalunya*, Madrid: Museo del Prado, 1992, p. 12-29].

«Mexico and Lluís Ferran de Pol», *Catalan Writing*, núm. 9, octubre 1992, p. 39-48.

«Un text desconegut del jove Carles Riba», *Els Marges*, núm. 46, juliol 1992, p. 95-98.

«Mercè Rodoreda, *Isabel i Maria*», *Els Marges*, núm. 46, juliol 1992, p. 125-126.

«Capdevila, un intel·lectual conseqüent», *La Vanguardia*, 9 juny 1992.

«L'etern ressentit: "Heus aquí l'enemic"», *Revista de Girona*, núm. 154, setembre-octubre 1992, p. 66-71.

«*Els Marges*: una nova etapa», *Serra d'Or*, núm. 388, abril 1992, p. 43.

1993

«Introducció», dins Raimon Casellas, *Els sots feréstecs*, edició crítica a cura de Jordi Castellanos, Barcelona: Curial, 1993 (Biblioteca d'*Els Marges*, 2), p. 5-44. [Reedició revisada del pròleg de 1980 (Laia) i 1989 (Laia), i nova edició del text de la novel·la] [Edició posterior: 1996 (Curial)].

«Victor Català i el Modernisme», dins Enric Prat i Pep Vila (eds.), *Actes de les Primeres Jornades d'Estudi sobre la vida i l'obra de Caterina Albert i Paradís "Victor*

Català”, Barcelona: Publicacions de l’Abadia de Montserrat, 1993 (Biblioteca Abat Oliba, 118), p. 17-45. [Recollit amb modificacions a *Literatura, vides, ciutats*, Barcelona: Edicions 62, 1997, p. 51-110].

«Cebrià de Montoliu i el Modernisme», dins Francesc Roca (ed.), *Cebrià de Montoliu (1873-1923)*, Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 1993, p. 131-156. [Recollit a *Intel·lectuals, cultura i poder*, Barcelona: La Magrana, 1998, p. 102-150].

«Ferran de Pol: una literatura per a la vida», dins *Homenatge a Lluís Ferran de Pol*, Arenys de Mar: Ajuntament d’Arenys de Mar, 1993, p. 35-40.

«L’Escola d’Olot: entre l’acceptació i el rebuig», dins Elvira Maluquer (coord.), *L’Escola d’Olot. J. Berga, J. Vayreda, M. Vayreda*, Olot i Barcelona: Museu Comarcal de La Garrotxa i Fundació “la Caixa”, 1993, p. 25-31.

«Modernisme: l’aspiració de Mallorca», dins M. Carme Farré (dir.), *Passat i present del Gran Hotel*, Barcelona: Fundació “la Caixa”, 1993, p. 25-33.

«La complexitat d’un moviment», *Nexus*, núm. 11, desembre 1993, p. 10-17.

1994

«Presentació», dins Eugeni d’Ors, *Papers anteriors al Glosari*, a cura de Jordi Castellanos amb la col·laboració de Teresa Iribarren i Magda Alemany, Barcelona: Quaderns Crema, 1994 (Obra catalana d’Eugeni d’Ors, I), p. XIII-LV. [Recollit parcialment a *Intel·lectuals, cultura i poder*, Barcelona: La Magrana, 1998, p. 151-185].

«La Renaixença vista pels modernistes», dins Manuel Jorba, Joaquim Molas i Antònia Tayadella (eds.), *Actes del Col·loqui Internacional sobre la Renaixença*, vol. II, Barcelona: Curial, 1994 (Estudis Universitaris Catalans, XXVIII), p. 101-109.

«Del modernisme al noucentisme: las corrientes literarias», dins Alejandro Sánchez (dir.), *Barcelona 1888-1929. Modernidad, ambición y conflictos de una ciudad soñada*, Madrid: Alianza, 1994 (Memoria de las ciudades), p. 195-212. [Reedició en castellà de: 1992 (Autrement)].

«La cultura catalana», dins José M. Jover Zamora (dir.), *Historia de España Menéndez Pidal*, tom XXXIX (*La edad de plata de la cultura española (1898-1936)*), volum II (*Letras. Ciencia. Arte. Sociedad y culturas*), Madrid: Espasa, 1994, p. 851-885.

«Rusiñol i Casellas: la introducció del Simbolisme a Catalunya», dins Carlos Serrano i Marie-Claire Zimmermann (eds.), *Santiago Rusiñol et son temps*, París: Editions Hispaniques, 1994 (Thèses, Mémoires et Travaux. Série Études Catalans, IV), p. 67-78.

«Testimoni de Jordi Castellanos: fundador i director de l'Aula de Teatre entre 1983 i 1990», dins Manuel Aznar Soler i Toni Casares (eds.), *Teatre universitari a Barcelona: 10 anys de l'Aula de Teatre de la UAB (1984-1994)*, Bellaterra: Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona, 1994, p. 154-157.

«La literatura dels paisatges interiors», *Avui*, 11 maig 1994.

«Hem cremat "Els sots feréstecs"», *Avui*, 8 juliol 1994.

«Als "unhappy few"», *Avui*, 29 setembre 1994.

«Les figuracions de la fantasia. Eugeni d'Ors i la novel·la», *Els Marges*, núm. 50, juny 1994, p. 10-27.

1995

«Estudi introductori», dins Jordi Castellanos (ed.), *Antologia de la poesia modernista*, Barcelona: Edicions 62, 1990 (El Cangur, 180), p. 5-78. [Reedició corregida del pròleg i el text de 1990 (Edicions 62)].

«Pròleg. Ferran de Pol, entre la ciutat i el tròpic», dins Lluís Ferran de Pol, *La ciutat i el tròpic*, Barcelona: Curial, 1995 (Biblioteca Popular Curial. Nova etapa, 1), p. 5-27. [Reedició corregida del pròleg i el text de 1985 (Laia)].

«*Bearn o la sala de les nines*: assaig d'interpretació», dins Axel Schönberger i Tilbert D. Stegmann (eds.), *Actes del Desè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes*, vol. I, Barcelona: Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes i Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1995 (Biblioteca Abat Oliba, 164), p. 75-91.

«Presentació», dins *Actes del II Simposi Carles Riba (Carles Riba: 100 anys)*, Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona i Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1995 (Biblioteca Milà i Fontanals, 21), p. 5-6.

«Alguns records d'una amistat antiga», dins *Feliu Formosa*, Terrassa: Ajuntament de Terrassa, 1995, p. [s/n].

«La literatura modernista», dins Pere Gabriel (dir.), *Historia de la cultura catalana*,

volum VI (*El Modernisme 1890-1906*), Barcelona: Edicions 62, 1995, p. 81-128.

«Les imatges literàries de la ciutat», dins Albert Garcia Espuche i Teresa Navas (dirs.), *Retrat de Barcelona*, volum II, Barcelona: Centre de Cultura Contemporània de Barcelona i Ajuntament de Barcelona, 1995, p. 143-154. [Recollit amb modificacions a *Literatura, vides, ciutats*, Barcelona: Edicions 62, 1997, p. 137-185].

«Ni un moviment, ni un pensament», *El País*, 27 juliol 1995.

«El Noucentisme: una proposta de cultura», *L'Avenç*, núm. 194, juliol-agost 1995, p. 20-25.

«Un novel·lista d'imaginació indòmita», *Urc. Monografies literàries de Ponent*, núm. 10, primavera 1995, p. 44-51.

1996

«Introducció», dins Raimon Casellas, *Els sots feréstecs*, edició crítica a cura de Jordi Castellanos, Barcelona: Curial, 1996 (Lectures de literatura catalana, 1), p. 5-44. [Reedició corregida del pròleg i text de 1993 (Curial)].

«Presentació» [amb Joan Melcion], dins Pere Calders, *Entre la ratlla i el desig. Antologia de textos*, a cura de Jordi Castellanos i Joan Melcion, Bellaterra: Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona, 1996 (Col·lecció Gabriel Ferrater, 4), p. 11-13.

«Presentació» [amb Enric Bou, Enric Gallén i Marina Gustà], dins *A Joaquim Molas*, Barcelona: Universitat de Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona, Universitat Pompeu Fabra i Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1996 (Biblioteca Serra d'Or, 165), p. 7-8.

«De la meva experiència i del seu mestratge», dins *A Joaquim Molas*, Barcelona: Universitat de Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona, Universitat Pompeu Fabra i Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1996 (Biblioteca Serra d'Or, 165), p. 61-67.

«Presentació de Giorgio Strelher», dins *Doctor Honoris Causa Giorgio Strelher*, Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, 1996, p. 3-10.

«Pròleg», dins *Sac. Recull de textos de l'Aula Literaria*, Bellaterra: Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona, 1996 (Documents), p. 5-7.

«Massó i Torrents: el combat per la cultura», *Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans. Curs 1994-1995*, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1996, p. 137-146. [Recollit a *Intel·lectuals, cultura i poder*, Barcelona: La Magrana, 1998, p. 72-89]

«Mercat del llibre i cultura nacional (1882-1925)», *Els Marges*, núm. 56, octubre 1996, p. 5-38.

1997

Literatura, vides, ciutats, Barcelona: Edicions 62, 1997 (Universitària, 6), 193 p.

«Pròleg» i «Nota per a la segona edició», dins Sergi Belbel, *Elsa Schneider*, Barcelona: Institut del Teatre, 1997 (Biblioteca teatral, 62), p. 5-17 i 18. [El «Pròleg» és reedició de 1988 (Institut del Teatre)].

«Lluís Ferran de Pol: la literatura del tauró», *Quaderns d'Estudis Arenyencs*, núm. 5, setembre 1997, p. 28-32.

«Carles Bosch de la Trinxeria: un escriptor a recordar», *Revista de Catalunya*, núm. 124, desembre 1997, p. 130-139.

«Pla, un novel·lista contra la sintaxi», *Serra d'Or*, núm. 448, abril 1997, p. 69-71.

1998

Intel·lectuals, cultura i poder. Entre el Modernisme i el Noucentisme, Barcelona: La Magrana, 1998 (Els Orígens, 43), 280 p.

«Eugeni d'Ors, escriptor modernista», dins Paolo Maninchedda (ed.), *La Sardegna e la presenza catalana nel Mediterraneo. Atti del VI Congresso (III Internazionale) dell'Associazione Italiana di Studi Catalani*, volum II, Cagliari: Cooperativa Universitaria Editrice Cagliariitana, 1998, p. 425-437.

«El Modernisme i la crisi del 98», *Avui*, 23 abril 1998.

«Intel·lectuals d'ahir, ciutadans d'avui», *Avui*, 13 juliol 1998.

«Ensenyament: un toc de pessimisme», *Avui*, 5 octubre 1998.

«Les novel·les de l'Arenys perdut», *Quaderns d'Estudis Arenyencs*, núm. 6, setembre 1998, p. 68-72.

«L'impacte del 98 a la literatura catalana», *Revista del Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i Ciències de Catalunya*, núm. 103, hivern 1998, p. 30-33.
«El Premi d'Honor, de Jordi Rubió a Joaquim Molas», *Serra d'Or*, núm. 465, setembre 1998, p. 18-19.

1999

«*Josafat*, novel·la modernista», dins Prudenci Bertrana, *Josafat*, a cura de Jordi Castellanos, Barcelona: Edicions 62, 1999 (El Cangur Plus, 31), p. I-XLII. [Edició posterior: 2001 (Edicions 62)].

«La paraula en els camps d'extermini», dins Joaquim Amat-Piniella, *Les llunyanies. Poemes d'exili (1940-1946)*, a cura de David Serrano, Barcelona i Berga: Columna i L'Albí, 1999 (Poesia, 12), p. 11-15.

«Prudenci Bertrana, l'hereu desposseït», dins Anna Moreno i Gelabert (coord.), *Prudenci Bertrana. La presó de l'ànima*, Girona: Museu d'Art de Girona, 1999, p. 37-41.

«Verdaguer i el Modernisme», *Anuari Verdaguer*, núm. 9, 1995-1996, p. 27-47. [Recollit a *Literatura, vides, ciutats*, Barcelona: Edicions 62, 1997, p. 19-49]

«*Solitud* al cinema: tornem a pensar-hi», *Avui*, 14 gener 1999.

«Una història exemplar», *Avui*, 22 març 1999.

«Les filologies: una crisi peculiar», *Avui*, 2 maig 1999.

«Teatre Nacional: balanç d'una temporada», *Avui*, 17 juny 1999.

«Pere Vigués, escriptor proletari», *Avui*, 27 juny 1999.

«La poesia dels senyors del desert», *Avui*, 26 juliol 1999.

«Identitat i multiculturalisme», *Avui*, 11 novembre 1999.

«Quaranta anys de fer literatura», *Serra d'Or*, núm. 478, octubre 1999, p. 57-69.

2000

Calders. Els miralls de la ficció [amb Joan Melcion], Barcelona: Centre de Cultura Contemporània i Institut d'Edicions de la Diputació de Barcelona, 2000, 162 p.

«Presentació» [de la «Taula rodona: el diàleg intel·lectual Madrid-Barcelona a propòsit de Maragall i Unamuno»], dins *1898: entre la crisi d'identitat i la modernització. Actes del Congrés Internacional celebrat a Barcelona, 20-24 d'abril de 1998*, volum I, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2000 (Biblioteca Abat Oliba, 225), p. 501-505.

«El Modernisme: la construcció d'una cultura nacional», dins *1898: entre la crisi d'identitat i la modernització. Actes del Congrés Internacional celebrat a Barcelona, 20-24 d'abril de 1998*, volum II, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2000 (Biblioteca Abat Oliba, 226), p. 69-85.

«Gabriel Alomar i el Modernisme», dins Gabriel Alomar, *El futurisme seguit dels articles d'El Poble Català (1904-1906)*, Mallorca: Moll, 2000 (Obres completes de Gabriel Alomar, II), p. 7-39.

«Pròleg», dins Carles Lluch, *La novel·la catòlica a Catalunya. Precedents teòrics (1925-1936)*, Barcelona: Cruïlla i Fundació Joan Maragall, 2000 (Cristianisme i cultura, 30), p. 9-15.

«L'exili literari català: continuïtat i ruptura», dins Manuel Aznar Soler (ed.), *Las literaturas del exilio republicano de 1939. Actas del II Congreso Internacional (Bellaterra, 1999)*, vol. 1, Sant Cugat del Vallès: Associació d'Idees i Grup d'Estudis de l'Exili Literari, 2000, p. 31-44.

«Alcover, Joan», «Bertrana i Compte, Prudenci», «Casellas i Dou, Raimon», «Coromines, Pere», «modernisme», «Pijoan, Josep», «Riquer, Alexandre de», «Torras i Bages, Josep», «Vallmitjana, Juli», dins Enric Bou (dir.), *Nou diccionari 62 de la literatura catalana*, Barcelona: Edicions 62, 2000.

«Absència en gris: Carles Rahola, afusellat», *Avui*, 24 gener 2000.

«Petit manual per a ús dels investigadors», *Avui*, 27 febrer 2000.

«Salvem Antoni Gaudí!», *Avui*, 20 març 2000.

«Sobre la santedat i l'excel·lència humana», *Avui*, 13 abril 2000.

«L'Espanya de Robert Robert», *Avui*, 22 abril 2000.

«Els sots feréstecs, avui», *Avui*, 18 setembre 2000.

«La bona salut de l'espanyol», *Avui*, 20 octubre 2000.

«Didactisme versus didàctica», *Avui*, 12 novembre 2000.

«Rellegir Zola des del decadentisme», *Avui*, 18 desembre 2000.

«L'ensenyament de la literatura. Parlem-ne», *Avui*, 25/26 desembre 2000.

«Tres cartes de Joaquim Folch i Torres a Raimon Casellas», *Els Marges*, núm. 67, octubre 2000, p. 63-74.

«Mestre Molas», *La Vanguardia*, 19 desembre 2000.

«La literatura catalana del segle XX. Un balanç», *L'Avenç*, núm. 243, gener 2000, p. 38-42.

2001

«La novel·la de la impossible redempció», dins Raimon Casellas, *Els sots feréstecs*, a cura de Jordi Castellanos, Barcelona: Edicions de 1984, 2001 (Mirmanda, 8), p. 7-20. [Edició a partir del text establert el 1993 i el 1996 (Curial) amb una introducció nova].

«Introducció», dins Raimon Casellas, *Els sots feréstecs*, a cura de Jordi Castellanos, Barcelona: Edicions 62, 2001 (El Cangur. Butxaca, 53/1), p. 5-41. [Edició a partir del text establert el 1993 i el 1996 (Curial) amb una introducció nova, també diferent de la de 2001 (Edicions de 1984)].

«*Josafat*, novel·la modernista», dins Prudenci Bertrana, *Josafat*, a cura de Jordi Castellanos, Barcelona: Edicions 62, 2001 (El Cangur. Butxaca, 58/1), p. 7-58. [Reedició del text i el pròleg de 1999 (Edicions 62)] [Diverses reimpressions].

«Adrià Gual i el mestratge de la modernitat», dins Carles Batlle, *Adrià Gual (1891-1902): per un teatre simbolista*, Barcelona: Curial i Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2001 (Textos i estudis de cultura catalana, 81), p. 7-9.

«Josep Pla i la novel·la», dins Glòria Granell i Xavier Pla (eds.), *Josep Pla, memòria i escriptura. Actes del Col·loqui de l'any Pla*, Girona: Universitat de Girona, 2001 (Diversitats, 25), p. 35-64.

«La “aérea fluctuación”: el “modernisme” catalán entre la construcción cultural y el decadentismo», dins *Matrices del siglo XX: signos precursoros de la postmodernidad. Seminario Internacional Complutense*, Madrid: Universidad Complutense, 2001, p. 429-445.

«Literatura catalana contemporània», dins Joaquim Molas (coord.), *Reports de la recerca a Catalunya*, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2001, p. 27-40.

«Els de Tagamanent», *Avui*, 15 maig 2001.

«Joan Malagarriga, un dels oblidats», *Avui*, 10 juny 2001.

«Joan Gili, in memoriam», *Avui*, 10 juliol 2001.

«La lliçó de Carlemany», *Avui*, 18 setembre 2001.

«Un crític narcòtic d'un país narcòtic», *Avui*, 25 octubre 2001.

«La guerra dels Malcontents a Tagamanent», *Tagamanent. Butlletí d'Informació i Opinió*, núm. 48, juny 2001, p. 10-11.

2002

Inauguració del curs acadèmic 2002-2003. Lliçó inaugural “Quan les torres cauen. Reflexions entorn de la crisi de les Humanitats”, Bellaterra: Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona, 2002, p. 9-25.

«*Les multituds*: en el centre mateix de la narrativa modernista», dins Raimon Casellas, *Les multituds*, a cura de Jordi Castellanos, Barcelona: Angle, 2002 (Clàssics catalans narratives, 7), p. 9-63. [Edició revisada del pròleg i el text de 1978 (Antoni Bosch)].

«*Aires del Montseny*, un ramellet de flors d'hivern», dins Jacint Verdaguer, *Aires del Montseny*, a cura de Narcís Garolera, Barcelona: Edicions del 1984, 2002 (Mirmanda, 16), p. 7-14.

«Ramon Vinyes, el nostre contemporani», dins Jordi Lladó i Jaume Huch, *Àlbum Vinyes*, Berga: Institut Municipal de Cultura de Berga i L'Albí, 2002, p. 4-5.

«*El carnatge*: una novel·la de la decadència», dins Émile Zola, *El carnatge*, traducció

de Margarida Casacuberta, Barcelona: Edicions de 1984, 2002 (Mirmanda, 14), p. 7-14.
«De Verdaguer a Gaudí: renaixença, restauració i modernitat», dins Lina Ubero i M. Dolores Magallón (coords.), *Gaudí i Verdaguer. Tradició i modernitat a la Barcelona del canvi de segle, 1878-1912*, Barcelona: Ajuntament de Barcelona i Museu d'Història de la Ciutat, 2002, p. 87-101.

«Jacint Verdaguer i el preraphaelisme. Algunes notes per a un estudi», dins Santi Terraza (coord.), *Verdaguer. Un geni poètic. Catàleg de l'exposició commemorativa del centenari de la mort de Jacint Verdaguer (1902-2002)*, Barcelona: Biblioteca de Catalunya, 2001, p. 125-132.

«Verdaguer i Maragall, dos intel·lectuals», *Avui*, 6 març 2002.

«Nits d'hospital», *Avui*, 30 març 2002.

«Com i per què llegir... *Aires del Montseny*», *Avui*, 23 abril 2002.

«Verdaguer, Gaudí i Maragall: de la pietat a la justícia», *Avui*, 21 maig 2002.

«*L'Atlàntida*, reflatada», *Avui*, 12 desembre 2002.

«La paraula, és a dir, l'home», *El campus de l'Autònoma*, núm. 19, desembre 2002, p. 8.

«Literatura catalana i compromís social en els anys 30», *Els Marges*, núm. 69, gener 2002, p. 7-23.

«Émile Zola. Un segle de lectures», *L'Avenç*, núm. 275, desembre 2002, p. 12-14.

«Barcelona, las tres caras del espejo: del Barrio Chino al Raval», *Revista de Filología Hispánica*, anejo III, 2002, p. 189-202.

«Conrad Roure i Modest Urgell a Santa Eugènia del Congost», *Tagamanent. Butlletí d'Informació i Opinió*, núm. 50, desembre 2002, p. 43-44.

2003

«De Verdaguer a Gaudí: el mite fundacional», dins *Gaudí: Reus i el seu temps*, Reus: Centre de Lectura i Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, 2003 (Assaig, 86), p. 29-46.

«El llibre i la modernització del mercat literari», dins Anna Maria Compagna, Alfonsina De Benedetto i Núria Puigdevall i Bafaluy (eds.), *Momenti di cultura catalana in un millenio*, Volum II, Nàpols: Liguori, 2003 (Romanica Neapolitana, 31), p. 175-186.

«Presentació» i «El fons Pere Calders de la Universitat Autònoma de Barcelona», dins Carme Puig Molist (ed.), *Pere Calders i el seu temps*, Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona i Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2003 (Biblioteca Milà i Fontanals, 43), p. 5-6 i 25-42.

«La novel·la antimodernista: les propostes de *La Renaixensa*», dins *Professor Joaquim Molas. Memòria, escriptura, història*, volum I, Barcelona: Publicacions de la Universitat de Barcelona, 2003 (Homenatges, 19), p. 315-328.

«Els usos de la literatura», dins Teresa Coma i Maria Parera (coord.), *Què dius, ara! Reflexions sobre el nostre món*, Vic: Eumo, 2003 (Didàctiques i complements), p. 43-44.

«Centelles i la Festa del Pi», *Avui*, 8 febrer 2003.

«Un romàntic d'un país inexistent», *El País*, 13 febrer 2003.

«El último viaje de JP», *El País*, 30 octubre 2003.

«La cara oculta de Joaquim Ruyra», *Serra d'Or*, núm. 521, maig 2003, p. 18-23.

«*La punyalada*. Els claroscurs de la novel·la dels trabucaires», *Serra d'Or*, núm. 528, desembre 2003, p. 51-54.

2004

«Presentació» i «Josep Maria Folch i Torres i el mercat literari», dins Jordi Castellanos (ed.), *En Patufet, cent anys. La revista i el seu impacte*, Barcelona: Universitat [Autònoma] de Barcelona i Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2004 (Biblioteca Milà i Fontanals, 47), p. 5-6 i 7-19.

«Pere Calders, amable y corrosivo», dins Pere Calders, *Exploración de islas conocidas. Antología de cuentos*, traducció de Marta Noguer y Carlos Guzmán Moncada, Tlalpan: Umbral, 2004 (El Ahuejote), p. 7-14.

«Joaquim Ruyra, decadentista», dins Joan Maluquer i Ferrer (ed.), *Marines i boscatges: als cent anys de l'eclosió literària de Joaquim Ruyra. Primer Simposi Joaquim Ruyra, Blanes, 29, 30 i 31 de maig del 2003*, Barcelona: Fundació Universitat Catalana d'Estiu, Universitat de Girona i Galerada, 2004 (Paraula escrita, 11), p. 287-316.

«Un professor subtil i desinteressat», *Avui*, 26 gener 2004.

«¿Cap a on van la llengua i la literatura a l'ensenyament secundari?» [amb Jaume Aulet, Anton Carbonell, Marina Gustà, Jaume Macià i Teresa Muñoz], *Avui*, 21 desembre 2004.

«Barcelona en literatura: Imatges en conflicte», *Catalan Review. International Journal of Catalan Culture*, volum XVIII, núm. 1-2, 2004, p. 131-148.

«Narcís-Jordi Aragó; Sebastià Bosom; Margarida Casacuberta; Xavier Cortadellas; Narcís Figueras; Jordi Mascarella; Jordi Pla; Mariàngela Vilallonga; Xavier Xargay, *Atles literari de les terres de Girona. Segles XIX i XX*», *Els Marges*, núm. 73, primavera 2004, p. 122-123.

«La poesia de Joaquim Ruyra», *Quaderns d'Estudis Arenyencs*, núm. 10, gener 2004, p. 45-49.

2005

Escriure amb el ritme de la sang. La represa de la novel·la catalana (1925-1929), Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2005, 32 p.

«Pròleg. Víctor Català entre dos pols d'atracció», dins Irene Muñoz Pairet (ed.), *Epistolari de Víctor Català*, L'Escalà i Girona: Ajuntament de l'Escalà i CCG, 2005, p. 5-8.

«Víctor Català i el seu temps», dins *Escriptores. De Caterina Albert als nostres dies*, Barcelona: Fundació Lluís Carulla, 2005 (Nadala, 5), p. 21-29.

«Refundar Catalunya: Església i escriptors», dins Lourdes Plans i Campderrós (dir.), *Església, societat i poder a les terres de parla catalana. Actes del IV Congrés de la CCEPC*, Barcelona, Vic i Valls: Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana, Institut Muntaner, Universitat de Vic i Cossetània, 2005 (Publicacions de la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana, 3), p. 617-630.

«En defensa de la literatura», dins Pilar Benejam, Jordi Castellanos, Josep Fontana, David Jou, Ricard Torrents i Jesús Tuson, *Mirades al segle XXI*, Vic: Eumo i Universitat de Vic, 2005 (Documents, 34), p. 127-172.

«Literatura catalana contemporània», dins *Reports de la Recerca a Catalunya, 1996-2002*, 2 volums, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2005, p. 848-858.

«*Salamandra*: un viatge cap a la identitat o la lliçó de la Història», dins Josep M. Benet i Jornet, *Salamandra*, Barcelona: Proa i Teatre Nacional de Catalunya ([TNC], 50), p. 9-12. [També editat en el programa de mà de l'obra: *Salamandra*, Barcelona: Teatre Nacional de Catalunya, 2005, p. 10-17].

«L'Institut d'Estudis Catalans a frec del centenari», *Barcelona. Metròpolis Mediterrània*, núm. 66, tardor 2005, p. 4-5.

«L'atracció literària del Barri Xino», *L'Avenç*, núm. 306, octubre 2005, p. 24-28.

«El clos matern dels clàssics», *Pausa*, núm. 21, juny 2005, p. 17-21. [Reedició fragmentària de 1992 (Generalitat de Catalunya)].

«Tagamanent i la memòria històrica», *Tagamanent. Full d'Informació i Opinió*, núm. 51, abril 2005, p. 16-22.

2006

«Pròleg. Escriptors i intel·lectuals en la literatura catalana» i «El modernisme: els intel·lectuals i la política», dins Ramon Panyella i Jordi Marrugat (eds.), *L'escriptor i la seva imatge*, Barcelona: Grup d'Estudis de Literatura Catalana Contemporània i L'Avenç, 2006 (Traces llibres, 1), p. 5-9 i 160-191.

«“Estremiments i esgarrifances”. *Solitud*: de l'inconscient a la consciència», dins Enric Prat i Pep Vila (eds.), *Actes de les Terceres Jornades d'Estudi sobre la vida i l'obra de Caterina Albert “Víctor Català” (en ocasió del centenari de Solitud 1905-2005)*, Girona: CCG, 2006, p. 43-57.

«¿Por qué no enseñamos a leer?» [amb Jaume Aulet, Anton Carbonell, Marina Gustà i Teresa Muñoz], *La Vanguardia*, 12 gener 2006.

«Quan tot semblava possible», *L'Avenç*, núm. 309, gener 2006, p. 22-23.

2007

«*Aigua avall: entre l'individualisme i la lluita social*», dins Josep M. Folch i Torres, *Aigua avall*, a cura de Tina Vallès i Jordi Castellanos, Badalona: Ara, 2007 (Amsterdam llibres), p. 9-20. [Edició nova del text de l'obra amb un pròleg també nou, diferents dels de 1980 (Laia)].

«Pròleg. El somriure com a bisturí», dins Pere Calders, *8 contes de Nadal*, Barcelona: Diputació de Barcelona, 2007, p. 9-16.

«Imatges literàries de la Barcelona moderna» [amb Margarida Casacuberta], dins Teresa M. Sala (ed.), *Barcelona 1900*, Barcelona: Lunwerg, 2007, p. 171-185. [També en edicions castellana i anglesa].

«Novel·la catalana i novel·la alemanya en l'Europa d'entreguerres», dins Arnau Pons i Simona Škrabec (eds.), *Carrers de frontera. Passatges de la cultura alemanya a la cultura catalana*, volum I, Barcelona: Institut Ramon Llull, 2007, p. 192-195.

«Joan Alcover i els corrents poètics del Modernisme», dins Margalida Pons i Maria Isabel Ripoll (eds.), *Joan Alcover, Miquel Costa i Llobera i els llenguatges estètics del seu temps*, Barcelona: Universitat de les Illes Balears i Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2007 (Biblioteca Abat Oliba, 278), p. 155-174.

«Sobre *La plaça del Diamant*», dins *La plaça del Diamant*, adaptació teatral de Josep M. Benet i Jornet, Barcelona: Teatre Nacional de Catalunya, 2007, p. 8. [Programa de mà de l'obra].

«L'escriptor modernista i l'esfera del sagrat», dins Ramon Panyella (ed.), *La projecció social de l'escriptor en la literatura catalana contemporània*, Lleida: Punctum i Grup d'Estudis de Literatura Catalana Contemporània, 2007, p. 127-151.

«Sempre li hem dit Colometa», *Avui*, 8 novembre 2007.

«Sant Pau de Montmany contra Puiggraciós», *El 9 nou*, 7 setembre 2007.

«La dansa, el desordre...», *El Periódico. El dia D*, 29 abril 2007.

«La identitat qüestionada. *Un film (3000 metres) de Víctor Català*», *Els Marges*, núm. 82, primavera 2007, p. 57-75.

«De Joan Puig i Ferrer a Carles Pi i Sunyer: quatre cartes», *Els Marges*, núm. 83, tardor 2007, p. 99-106.

«Ricard Torrents, *Art, poder i religió. La Sagrada Família en Verdaguer i en Gaudí*», *L'Avenç*, núm. 322, març 2007, p. 60-61.

2008

«Presentació», dins Pere Calders, *La ciutat cansada*, a cura de Jordi Castellanos, Barcelona: Edicions 62, 2008 (El balanci, 591), p. 9-14.

«Aires del Montseny», «Bosch de la Trinxeria, Carles», «Casellas i Dou, Raimon», «Coromines i Montanya, Pere», «hereu Noradell, L'», «Palol i Felip, Miquel de», «Santamaria i Munné, Joan», «Sardà i Lloret, Joan», «Soler i Miquel, Josep», «Trabal i Benessat, Francesc», «Vayreda i Vila, Marià», «Vidal i Rosich, Cosme», «Yxart i de Moragas, Josep», dins Àlex Broch (dir.), *Diccionari de la literatura catalana*, Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2008 (Diccionaris de l'Enciclopèdia). [La majoria són reedició revisada de: 1969- (Edicions 62 i Enciclopèdia Catalana)].

«*Les multituds, entre el caos i el sagrat*», dins *Entre dos mons. Visions de la literatura catalana i europea a l'inici del segle XX. 1906-2006. Un segle de modernitat literària*, Barcelona: Institució de les Lletres Catalanes, 2008, p. 91-102.

«Ambrosi Carrion, un dramaturg infatigable», dins Ambrosi Carrion, *La Dama de Reus*, Barcelona: Proa i Teatre Nacional de Catalunya, 2008 ([TNC], 72), p. 9-17.

«Sobre *La Dama de Reus*», dins Ambrosi Carrion, *La Dama de Reus*, Barcelona: Teatre Nacional de Catalunya, 2008, p. 8. [Programa de mà de l'obra].

«Presentació», dins Pere Calders, *La marxa cap al mar*, a cura de Carlos Guzmán Moncada, Bellaterra: Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona, 2008 (Col·lecció Gabriel Ferrater, 50), p. 9-11.

«El comte Arnau», dins Lluís Quintana, Jordi Castellanos, Susanna Rafart i Pere Ballart, *Maragall, alguns poemes: lectura i comentaris d'autor*, Barcelona: Biblioteca de Catalunya, 2008 (Mínima, 13), p. 17-35.

«La descoberta literària del Districte Cinquè», dins Margarida Casacuberta i Marina Gustà (eds.), *Narratives urbanes. La construcció literària de Barcelona*, Barcelona: Fundació Antoni Tàpies, 2008, p. 83-108.

«Presentació», dins Pere Calders, *Sense anar tan lluny*, a cura de Valentí Rossell i Riera, Bellaterra: Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona, 2008 (Col·lecció Gabriel Ferrater, 51), p. 9-11.

«*L'amor de Joan*, de Pere Calders, o l'aprenentatge d'un novel·lista», *Els Marges*, núm. 86, tardor 2008, p. 89-115.

«Joan Baptista Xuriguera, novel·lista: entre la crònica i l'alliçament», *Serra d'Or*, núm. 587, novembre 2008, p. 24-27.

«Les novel·les dels germans Xuriguera o la lluita per la modernitat», *Urc. Revista Literària*, núm. 23, setembre 2008, p. 49-58.

2009

«Les influències europees en la literatura catalana i la seva projecció a la resta d'Europa», dins Albert Balcells (coord.), *Els Països Catalans i Europa durant els darrers cent anys*, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2009, p. 99-116.

«Victor Català, la modernitat i la llibertat de l'escriptor», dins Enric Cassany (ed.), *Gènere i modernitat a la literatura catalana contemporània*, Lleida: Punctum i Grup d'Estudis de Literatura Catalana Contemporània, 2009, p. 103-109.

«Apunts sobre escriptors visionaris i arrauxats a Catalunya», dins Pilar Parcerisas (dir.), *Il·luminacions. Catalunya visionària*, Barcelona: Diputació de Barcelona i Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, 2009, p. 59-65.

«Sobre *Mort de dama*», dins *Mort de dama*, adaptació teatral de Marc Rosich i Rafael Duran, Barcelona: Teatre Nacional de Catalunya, 2009, p. 8. [Programa de mà de l'obra].

«Les novel·les inacabades de Calders: materials per a la lectura», *BUC. Universitat. Cultura. Llibres*, núm. 3, primavera 2009, p. 33.

«L'herència modernista en la narrativa d'Espriu: un camí cap a l'expressionisme», *Indesinenter. Anuari Espriu*, núm. 4, 2009, p. 19-42.

«In memoriam. Record del meu germà Joan Castellanos Vila. Barcelona, 1941-2009, mort el dia 6-III-2009», *Tagamanent. Full d'informació i opinió*, núm. 63, juny 2009, p. 8-10.

«El poema del pa, de Josep Pijoan», *Tagamanent. Butlletí d'informació i opinió*, núm. 73, setembre 2009, p. 16-17.

2010

«Modernitat, Modernisme i la invenció de la història de la literatura catalana», dins Ramon Panyella (ed.), *Concepcions i discursos sobre la modernitat en la literatura catalana dels segles XIX i XX*, Lleida: Punctum i Grup d'Estudis de Literatura Catalana Contemporània, 2010, p. 223-245.

«Papitu, quedem?», dins *Jmbij70. Visions de J. M. Benet i Jornet*, Barcelona: Amics de Josep M. Benet i Jornet, 2010, p. 79-85.

2011

Joan Maragall. La paraula il·luminada / La palabra iluminada, edició i textos de Jordi Castellanos, Madrid: Acció Cultural Española, 2011, 128 p.

«De figures monstruoses i paisatges crepusculars: el Narcís Oller que podia haver estat», dins Narcís Oller, *Figura i paisatge*, Valls: Cossetània, 2011 (Biblioteca Narcís Oller, 7), p. 7-23.

«Joan Maragall des del Decadentisme», dins Josep-Maria Terricabras (ed.), *Joan Maragall. Paraula i pensament*, Girona: Documenta Universitaria i Càtedra Ferrater Mora, 2011 (Noms de la filosofia catalana, 7), p. 71-95.

«Joaquim Ruyra i el Noucentisme», dins Xavier Pla (ed.), *Joaquim Ruyra, el petit Tolstoi*, Girona: Institut de Llengua i Cultura Catalanes i Universitat de Girona, 2011 (Sèrie Estudis i Documents, 1), p. 15-32.

«La Generalitat de Catalunya (1931-1939) i la política cultural», dins Maria Teresa Ferrer i Mallol (ed.), *La Generalitat de Catalunya a través dels segles. Commemoració dels 650 anys de la Generalitat. Sessió pública de la Secció Històrico-Arqueològica. Cervera, 28 de maig de 2009*, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2011, p. 93-105.

«L'ombra de l'atzavara. Un viatge especial a l'alteritat», dins Maria Campillo (ed.), *Llegir l'exili*, Barcelona: Grup d'Estudis de Literatura Catalana Contemporània i L'Avenç, 2011 (Traces llibres, 2), p. 223-236.

«Postguerra: del "1900" al Modernisme. La reinvençió d'un moviment», dins Olí-

via Gassol (ed.), *Postguerra. Reinventant la tradició literària catalana*, Lleida: Punctum i Grup d'Estudis de Literatura Catalana Contemporània, 2011, p. 27-49.

«La mirada social dels escriptors en els anys del Modernisme», *Anuari Verdaguer*, núm. 19, 2011, p. 155-176.

«Sant Pau de Montmany, el regne de la mort», *El 9 nou*, 11 març 2011.

«Dolor, renúncia i mort: el misteri de l'amor», *Els Marges*, núm. 93, hivern 2011, p. 62-70.

«*Dos editores de Barcelona por América Latina. Fernando y Santiago Salvat Espasa. Epistolario bilingüe 1912-1914, 1918 y 1923*. Edició, selecció i notes de Philippe Castellano», *Els Marges*, núm. 94, primavera 2011, p. 122-123.

«El jove Maragall: reaccionari o progressista?», *L'Avenç*, núm. 374, desembre 2011, p. 36-45.

«Joaquim Molas, vuitanta anys. Projectar un país normal», *Serra d'Or*, núm. 618, juny 2011, p. 21-23.

2012

«Joan Maragall: entorn de la seva poesia i de la poesia del seu temps», dins Glòria Casals i Meritxell Talavera (coords.), *Maragall: textos i contextos. I Congrés Internacional Joan Maragall*, Bellaterra: Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona, 2012 (Congressos, 11), p. 377-390.

«*Els Marges* està ben viva», *Ara*, 11 juliol 2012.

«La figura i l'obra de Joan Maragall en el món cultural de l'exili», *Catalonia*, núm. 10, març 2012, p. 1-11.

«Resposta», *L'Avenç*, núm. 376, febrer 2012, p. 5.

2013

«Poemes d'inquietud nascuts al Pla de la Calma», dins Xavier Cateura Valls (ed.), *Una història poc coneguda del Montseny. Il·lustres estadants del mas la Figuera*, Sant Vicenç de Castellet: Farell, 2013, p. 240-245.

«Introducció a l'estudi de la novel·la modernista», *Els Marges*, núm. 100, primavera 2013, p. 38-44.